

Til Kultur- og Fritidsudvalget

13-12-2016
Senest opdateret 15-08-2017

Orientering om ændring af lov om folkeoplysning

Sagsnr.
2016-0288434

Folketinget vedtog d. 6. december 2016 lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

Dokumentnr.
2016-0288434-14

Ændringen har konsekvenser for folkeoplysningsområdet, for administrationen heraf og for den kommunale udlejning af faciliteter til foreninger.

Sagsbehandler
Lars Eisenhardt

Den vedtagne lov indeholder følgende ændringer på folkeoplysningsområdet:

1. Opstramning af betingelserne for at yde støtte og præcisering af formålsbestemmelsen.
2. Styrket kommunalt tilsyn.
3. Øget offentlighed.
4. Udveksling af oplysninger med SKAT.
5. Opstramning af betingelserne for at yde støtte på andet grundlag end efter folkeoplysningsloven.

Lovforslaget indfører et nyt kriterium for at være tilskudsberettiget i henhold til folkeoplysningsloven, nemlig at foreningen ikke har et formål eller en adfærd, der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Foreningerne skal således kunne dokumentere – og kommunen efterprøve – flere forhold end i dag. Samtidig må foreningens virke ikke være egnet til at underminere disse værdier, og kommunen skal løbende føre tilsyn med, at det ikke sker.

Derudover er der indført et forbud mod, at kommunerne kan udleje lokaler efter kommunalfuldmagtsreglerne til de nævnte foreninger - direkte eller gennem mellemmand.

Kulturministeriet har oplyst, at der ikke vil blive udarbejdet en egentlig vejledning, men at elementer fra forarbejderne og spørgsmål til og svar fra ministeren vil blive sammenskrevet og udgivet.

1. Opstramning af betingelserne for at yde støtte og præcisering af formålsbestemmelsen

Lovændringen forsøger til en vis grad at definere forståelsen af begreberne ”demokrati” og ”grundlæggende friheds- og menneskerettigheder”. Det fastslås samtidig, at enhver handling,

**Foreningsudvikling og
Koncepter**

Nyropsgade 1
1602 København V

Mobil
5182 5971

E-mail
CX0V@kff.kk.dk

EAN nummer
5798009780393

herunder ytringer, der har til formål eller bidrager til at skade, lægge hindringer i vejen eller svække og efterhånden nedbryde grundlaget for det danske folkestyre, herunder demokratiforståelse og de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, som samfundet bygger på, betyder, at den pågældende forening ikke kan støttes efter folkeoplysningsloven, og at der ikke må udlejes lokaler til foreningen efter kommunalfuldmagtsreglerne.

Det er i forarbejderne til loven anført, at der alene er tale om eksempler. Bestemmelsen er imidlertid en absolut tilskudsbetingelse, og uden en udtømmende definition af, hvilke tilfælde og situationer, der er omfattet, må det forudses, at der vil opstå grænse- og tvivlstilfælde, der skal afklares.

Der er i øvrigt i vidt omfang tale om vurderinger af subjektive forhold (formålet), og om konkrete handlinger/adfærd på sigt har en given effekt ("bidrager" og "svække og efterhånden nedbryde"). Det er forvaltningens vurdering, at disse vurderinger i praksis vil være yderst vanskelige at gennemføre på et objektivt og sagligt grundlag.

2. Styrket kommunalt tilsyn

Kultur- og Fritidsforvaltningen fører i dag løbende tilsyn med foreninger, der modtager tilskud og foreninger, der får stillet faciliteter til rådighed. Der er i Københavns Kommune omkring 700 foreninger, der udelukkende får stillet faciliteter til rådighed. De rapporteringskrav, der er til disse foreninger – hvoraf en stor del er mindre foreninger, der er baseret om et enkelt eller få hold – er af mindre omfang (jf. proportionalitetsprincippet). Den vedtagne ordning pålægger foreningerne – og forvaltningen – yderligere administrative opgaver, når det skal være muligt for forvaltningen at foretage den risikobaserede vurdering, lovforslaget lægger op til i stedet for den mere traditionelle risikovurdering, der foretages i dag. For at kunne kontrollere den enkelte forening vurderer Kultur- og Fritidsforvaltningen endvidere, at der i modsætning til i dag skal indhentes og gennemgås aktivitetsoversigter for foreninger, der udelukkende får lokaler. Det er Kultur- og Fritidsforvaltningens forsigtige vurdering, at denne opgave alene vil betyde minimum ½ times ekstra arbejde pr. forening i forvaltningen i Københavns Kommune – i alt minimum 350 timer om året. Hertil kommer det ekstra arbejde for foreningerne selv.

3. Øget offentlighed

Lovændringen forudsætter, at forskellige oversigter offentliggøres løbende, efterhånden som for eksempel regnskaber modtages, og visse afgørelser træffes. Det er ikke defineret, hvad der menes med løbende.

4. Videregivelse af oplysninger til og fra SKAT

Med lovændringen er der lagt op til en gensidig udveksling af oplysninger mellem kommunerne og SKAT. Udvekslingen skal være med til at sikre, at en forening ikke godkendes efter ét regelsæt, når den har fået afslag efter et andet. Udvekslingen indebærer ikke, at begrundelsen for en afgørelse udveksles. Der er ikke i lovforslaget praktiske anvisninger til, hvordan denne udveksling skal foregå.

5. Opstramning af betingelserne for at yde støtte på andet grundlag end efter folkeoplysningsloven

Den vedtagne bestemmelse indebærer blandt andet, at kommunerne ikke må udleje lokaler til foreninger, der er omfattet af bestemmelsen.

Der skelnes derudover mellem mellemmands leje, som er ulovlig, og enkeltpersoners leje, som er lovlig. Det er Kultur- og Fritidsforvaltningens vurdering, at det i praksis kan være vanskeligt at kontrollere, om en enkeltperson optræder som mellemmand. Kultur- og Fritidsforvaltningen vurderer endvidere, at det er vanskeligt på baggrund af udlejningsanmodningen og emnet at afgøre, om en given aktivitet falder inden- eller udenfor lovens område. Herudover vil kommunen fremover være forpligtet til at føre tilsyn med arrangementerne. Det er også i denne sammenhæng forudsat, at kommunerne fører et risikobaseret tilsyn med, om foreninger, der – direkte eller gennem mellemmand – lejer kommunale faciliteter, opfylder lovens betingelser.

Udlændingestyrelsen har udarbejdet en national sanktionsliste over religiøse forkyndere med indrejseforbud (https://www.nyidanmark.dk/da-dk/Ophold/religioese-forkyndere/den_nationale_sanktionsliste/religiose_forkyndere_med_indrejseforbud.htm). Listen opdateres løbende. Hvis man er bekendt med, at en person på listen skal deltage i et arrangement i Danmark, kan offentlige lokaler ikke stilles til rådighed. Herudover bør som minimum politiet kontaktes.

Hvis en forening har udtrykt sympati for eller støtte til en person, der er optaget på den nationale sanktionsliste, vil det indgå som et element i vurderingen af, om foreningen lever op til betingelserne for at kunne leje kommunale lokaler, og det vil i udgangspunktet tale for, at kommunale lokaler ikke kan stilles til rådighed.

Umiddelbare konsekvenser

I forlængelse af lovændringen har Kultur- og Fritidsudvalget den 20. april 2017 besluttet, at i det omfang forvaltningen vurderer, at der til en konkret forening ikke må ydes tilskud henholdsvis anvises/udlejes

kommunale lokaler, skal forvaltningen forelægge Kultur- og Fritidsudvalget en indstilling om, hvorvidt forvaltningen i øvrigt kan samarbejde med den pågældende forening.

Som en del af administrationsgrundlaget for de nye betingelser i folkeoplysningsloven føjes et afsnit til ”Standardbetingelser for lokalebrug” – disse fremgår af lejevilkårene for faciliteterne. Fremover vil det fremgå, at lokaler og andre faciliteter ikke kan udlånes eller udlejes til foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder (jf. ændringslovens § 44 a). Foreninger, der låner eller lejer lokaler eller andre faciliteter, bekræfter ved lånet eller lejen, at de lever op til disse betingelser.

Hvis en forening låner eller lejer lokaler eller andre faciliteter, og det ikke klart fremgår, hvorvidt foreningen lever op til betingelserne, påbegynder forvaltningen behandling af den konkrete sag for at belyse, om foreningen lever op til betingelserne.

Alle Kultur- og Fritidsforvaltningens institutioner vil blive instrueret om lovændringen og det nye administrationsgrundlag. Herudover vil Kultur- og Fritidsforvaltningen orientere de øvrige forvaltninger om lovændringen i forhold til udlån af andre kommunale faciliteter.

Formuleringerne om modarbejdelse eller underminering af demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder er nye, og der er ikke praksis at støtte sig til. Eventuelle sager vedrørende leje vil blive forelagt Kultur- og Fritidsudvalget, mens sager vedrørende udlån til godkendte folkeoplysende foreninger vil blive forelagt Folkeoplysningsudvalget.

Lovændringen forudsætter, at der sker en løbende offentliggørelse, efterhånden som for eksempel regnskaber modtages, og der træffes afgørelser efter folkeoplysningsloven om afslag på tilskud eller anvisning af lokaler. Det er ikke præcist defineret, hvad der menes med løbende, men regnskaber skal offentliggøres mindst en gang om året, og afgørelserne skal offentliggøres, efterhånden som de træffes. Kultur- og Fritidsforvaltningen modtager hvert år omkring 500 regnskaber fra foreninger, der har modtaget tilskud. Regnskaberne gennemgås, eventuelle fejl/mangler søges udbedret, og regnskaberne forelægges for Folkeoplysningsudvalget. Det er Kultur- og Fritidsforvaltningens opfattelse, at en praktisk løsning er, at regnskaberne offentliggøres, når Folkeoplysningsudvalget har taget endelig stilling til dem. Tilsvarende gør sig gældende i forhold til afgørelser om tilskud, faciliteter m.v.: Afgørelserne offentliggøres, når Folkeoplysningsudvalget har taget endelig stilling til dem. Mange af disse oplysninger offentliggøres allerede i dag som en del af Folkeoplysningsudvalgets dagsordens- og referatmateriale. For så vidt

angår formen for offentliggørelsen, er det Kultur- og Fritidsforvaltningens vurdering, at oplysningerne og offentliggørelsen af dem bør systematiseres anderledes i dag. Systematiseringen skal bidrage til bedre overblik og nemmere søgning.